

Sånger till modet

av Anders Hansson

Alla har vi personer som vi tycker att vi känner. Trots att vi aldrig har träffat dem. Det kan handla om författare, skådespelare, artister. Genom att läsa deras böcker, se dem i pjäser och filmer, lyssna på deras musik kan vi komma dem nära. Genom att läsa om dem får vi reda på saker om deras privatliv. Vi känner de här personerna. Men ändå inte. Framför allt känner de inte oss.

När Mikael Wiehe visar in mig i sin arbetslägenhet vet jag redan massor om honom. Jag har lyssnat på hans musik sedan jag var barn. Jag har sett honom uppträda ett tjugotal gånger. Nu senast har jag läst *Mikael Wiehes sång till modet*, en intervjubok av Stig Hansén. Ett genomgående tema i boken är den skilsmässa som Mikael Wiehe då gick igenom. Smärtan, vreden, sorgen, svartsjukan. Han berättar om dessa personliga saker. Som att han stortjöt inför sina barn den julen. Känner han sig inte blottad?

– För det första var det väldigt svårt att åka runt med Stig Hansén och undanhålla det som hände i mitt liv. Förresten är jag nog inte mer personlig i boken än jag är i mina låtar. Men i boken saknas kanske den konstnärliga fernissan. Ja, jag berättar i boken att jag gråter. Men jag tycker att det gör boken bättre. Den hade blivit sämre om denna dimension hade saknats.

Honungsmackan

Han är nöjd med boken, som visserligen är skriven av Stig Hansén, men som efter en överenskommelse blev ett gemensamt projekt mellan författare och huvudperson. Några saker har Mikael Wiehe tagit bort ur texten, saker han inte vill säga offentligt. Speciellt noggrann var han med hur skilsmässan skulle skildras i boken. Det som sades fick inte gå ut över någon annan.

– Jag pratar bara om mig själv. Inte om min fru eller mina barn. Det ska bara vara mina erfarenheter, mina känslor, mina synpunkter som kommer fram. I en skilsmässa går man igenom många känslomässiga stadier. Inte minst ilska. Stundtals är man så fruktansvärt arg. Man tror att livet ska ta slut, att det ska vara som ett helvete ända till döden. Men tiden går. Jag hade ångrat mig om jag hade gett utlopp för de där känslorna, vrede, besvikelse, svartsjuka.

Hur är det då med det där om att folk känner Mikael Wiehe utan att känna honom? Jag vet till exempel att den tredje mackan som Mikael Wiehe äter till frukost alltid är med honung. Känns inte det lite konstigt?

– Nej, jag kan berätta saker som det om honungsmackan för att ta ner bilden av mig själv. Jag är trivial precis som alla andra. Jag är vanlig. Det märks när jag går på stan. Folk säger hej för de vet att det inte är något konstigt med mig. De kan vara vänliga på ett vanligt sätt.

3,6 kilo sånger

Många förknippar framför allt Mikael Wiehe med Hoola Bandoola Band. Trots att det nu är över trettio år sedan gruppen upplöstes. I medierna lyfts nästan bara hans politiska sida fram. Det är sant att Mikael Wiehe har ett politiskt engagemang. Han har skrivit låtar som *Stoppa matchen* som protesterade mot att Sverige skulle möta militärdiktaturens Chile i tennis 1975. Låten *Titanic*

användes i kampanjen mot kärnkraft inför folkomröstningen 1980. Han har spelat på massor av stödgalor och var en av initiativtagarna till Hela Sverige – Artister Mot Nazister.

Men att sätta stämpeln protestsångare på Mikael Wiehe är att orättvist förenkla och förminska hans låtskrivargärning. Den tjocka sångboken som kom ut för några år sedan, och som enligt uppgift väger 3,6 kilo, innehåller så mycket mer. Självt har Mikael Wiehe tidigare sagt att han är den svenske som skrivit flest bra låtar de senaste tjugo, trettio åren. Det är han inte lika säker på längre. Däremot hoppas han att en del av hans sånger ska börja leva sitt eget liv och stanna i folks minne. Att de ska användas och komma till nytta.

– Det är det bästa som kan hända, utbrister han.

Men vad är då en bra låt?

– Kanske är jag för fixerad vid texten. Men för mig ger en bra låt mig möjligheten att berätta något som är viktigt för mig som också betyder något för någon annan.

Låten *Trollkarlen* från plattan med samma namn skrev Mikael Wiehe efter att ha sett en av sina största influenser, Bob Dylan, göra en dålig spelning. "De trodde att han trollade, det är det som är hans trick" är raderna som avslutar låten. Hur undviker man att bli en trollkarl som inte längre kan trolla?

– Kanske genom att aldrig ge upp försöket. Dylan var inte bra den kvällen. Men han gav sig inte och några år senare var han väldigt bra igen. Man kan ha perioder då man fumlare. När kaninerna man drar ur hatten smiter ur ens hand. Men om man inte ger upp så kan man komma tillbaka.

Jobbig djupdykning

Mikael Wiehe har genom hela sin karriär brutit sig loss, provat något nytt, gått vidare. Sedan Hoola Bandoola Band upplöstes har han spelat med många olika musiker. På 1980-talet jobbade han mycket med syntar. Han har skrivit och gett ut låtar som han anat att många av hans lyssnare skulle ha svårt att ta till sig. På senare år har han tagit intryck av bland annat hiphop.

– Jag är inte helt säker på om jag själv kan driva min utveckling vidare. Då får jag slå mig ihop med andra. Om jag sätter mig själv i ett nytt sammanhang kan jag förhoppningsvis hitta saker som jag kan använda i låtskapandet.

Samtidigt känner han att det, trots alla plattor det blivit, finns saker han ännu inte gjort. I boken *Mikael Wiehes sång till modet* säger han att han ännu inte gjort skivan om sig själv. Den som berättar historien om vem han är.

– Det var ju rätt bra sagt. Kanske är det så att när jag får hamna i fokus, som i boken, upptäcker jag sidor av mig själv som jag vill berätta om. Kanske vill jag uttrycka det jag säger i boken i låtform.

Men utgör inte summan av alla sångerna historien om Mikael Wiehe?

– Sångerna är kanske essensen av mig. Det är där jag är som bäst, som mest välformulerad och säger de viktigaste sakerna. Sångerna representerar min bättre halva.

De flesta av oss försöker ju dölja vår sämre halva. Varför skulle du vilja visa upp den?

– Det vill jag nog inte. Men jag vill förstå den. Jag tror att där finns något att hämta som intresserar mig. Som, om jag lyckas formulera det, skulle intressera andra. Vill man arbeta konstnärligt måste man gå in i sig själv. Man måste satsa, våga se sidor av sig själv som inte är så kul. Den sämre halvan kan innehålla saker som man kan ha glädje av i sin kreativitet.

Besvärjande voodoo

Mikael Wiehes senaste platta, *Främmande land*, inleds med en lång, lite hiphoplignande låt där världen beskrivs som muterad, befolkad av dårar och bödlar, där blodet flyter och friheten försvaras med glödande tänger. Men mitt i detta våldsamma kaos säger sångaren att han ska söka det vackra och sanna. *Det vackra* följs av låtarna *Var inte rädd mitt barn* där allting ska bli bra, och afropopdoftande *Nu blir det bättre*. Tror han det eller är det ett uttryck för vad HasseÅTage kallade tillkämpad optimism? Mikael Wiehe svarar genom att måla upp följande bild.

– Båten sjunker. Alla drunkar, utom jag och mitt barn. Vad ska jag säga i den situationen? Klart att jag säger att allt kommer att bli bra. "Nu simmar vi på." Ja, det är en tillkämpad optimism. Men så länge det finns en möjlighet måste man tro. *Främmande land* ser jag nu så här i efterhand som en besvärjelse. Jag ska söka det vackra. Det ska bli bra. Det finns nog en god portion voodoo där.

För tillfället håller Mikael Wiehe på att sammanställa en omfattande box med material från hela sin karriär. I rummet där han skrivit så många av sina sånger berättar han att han har ett behov av att aktualisera en del av det han gjort. Men denna tillbakablick hindrar inte att han har planer inför framtiden. Bland annat vill han turnera med de Dylan-översättningar han spelade in tillsammans med Totta Näslund.

– Jag ska försöka få komma och spela dem i Hibbing, säger han och ler.

Hibbing är den lilla stad i Minnesota där Bob Dylan växte upp. Även Mikael Wiehe har personer som han tycker att han känner väl.